

Bài 27

LỚP VỎ SINH VẬT. CÁC NHÂN TỐ ẢNH HƯỞNG ĐẾN SỰ PHÂN BỐ THỰC, ĐỘNG VẬT TRÊN TRÁI ĐẤT

I - MỤC TIÊU BÀI HỌC

Sau bài học, HS cần :

- Biết khái niệm lớp vỏ sinh vật.
- Phân tích được ảnh hưởng của các nhân tố tự nhiên đến sự phân bố thực, động vật trên Trái Đất và mối quan hệ giữa chúng.
- Trình bày được những ảnh hưởng tích cực, tiêu cực của con người đến sự phân bố thực, động vật và thấy sự cần thiết phải bảo vệ thực, động vật trên Trái Đất.
- Biết quan sát, nhận xét tranh ảnh về các loài thực, động vật ở các miền khí hậu khác nhau và rút ra kết luận.

II - NHỮNG ĐIỀU CẦN LƯU Ý

1. Khi phân tích ảnh hưởng của các nhân tố tự nhiên đến sự phân bố thực, động vật cần làm rõ các ý sau :

- Khí hậu là các nhân tố tự nhiên có ảnh hưởng rõ rệt nhất đến sự phân bố thực vật. Nó ảnh hưởng đến thành phần các loài cây, đến sự phong phú hay nghèo nàn của thực vật. GV cần lấy các ví dụ để làm sáng tỏ ý này.
- Khi nói về ảnh hưởng của đất, địa hình đến sự phân bố thực vật, GV nên khai thác kiến thức HS đã học ở Tiểu học (trong môn Tự nhiên và Xã hội) và vốn sống của HS để tìm ví dụ minh họa cho ý này. GV cũng cần giải thích để HS hiểu : Mỗi loại đất chỉ có thể cung cấp cho cây một số khoáng chất nhất định và có những tính chất riêng, do đó mỗi loại đất chỉ phù hợp với một vài loài cây nào đó.
- Khi nói về ảnh hưởng của địa hình đến sự phân bố thực vật, GV cần giải thích để HS hiểu : Từ chân núi lên sườn núi, đỉnh núi, có các loài thực vật khác nhau. Mức độ phong phú của thực vật cũng có sự khác nhau giữa các sườn núi. Cần có tranh ảnh để minh họa cho ý này.
- GV cần làm rõ ý : Sự phân bố các loài thực vật (thành phần và mức độ tập trung của thực vật) có ảnh hưởng đến sự phân bố các loài động vật. Ngoài ví

dụ trong SGK, GV có thể thêm các ví dụ khác như miền rừng cây lá kim gồm các loài thông, tùng, vân sam, lanh sam, trắc bách diệp... mọc thành rừng, vì vậy ở đây có các loài côn trùng phát triển dựa vào lá và quả của các cây lá kim vốn giàu chất tinh bột và chất béo, các loài thú ăn hạt quả, lá cây (hươu nai, tuần lộc, gà rừng, sóc...).

2. Về ảnh hưởng của con người đối với sự phân bố thực, động vật trên Trái Đất, GV có thể gợi ý HS tìm những dẫn chứng trong thực tế để chứng minh ảnh hưởng của con người (cả ảnh hưởng tích cực và tiêu cực). GV cũng cần nêu câu hỏi để cho HS suy nghĩ và tìm lời giải đáp cho vấn đề bảo vệ động, thực vật trên Trái Đất.

III - CÁC THIẾT BỊ DẠY HỌC CẨN THIẾT

- Các tranh ảnh, băng hình về các loài thực, động vật ở các miền khí hậu khác nhau và các cảnh quan trên thế giới.
- Tranh ảnh về các hoạt động của con người có ảnh hưởng đến sự phân bố thực, động vật.

IV - GỢI Ý TIẾN TRÌNH TỔ CHỨC BÀI MỚI

1. Lời giới thiệu

GV có thể nêu vấn đề : Sự phân bố thực động vật trên Trái Đất phụ thuộc vào các yếu tố nào ? Con người có ảnh hưởng đến sự phân bố thực động vật hay không ?

2. Tiến trình bài học

a) Gợi ý dạy mục 1 : Lớp vỏ sinh vật

- HS đọc mục 1 (SGK) để có khái niệm về lớp vỏ sinh vật. Sau đó GV giải thích thêm.

b) Gợi ý dạy mục 2 : Các nhân tố tự nhiên có ảnh hưởng đến sự phân bố thực động vật

- HS làm việc cá nhân : quan sát các hình vẽ trong SGK để trả lời các câu hỏi trong bài.

- HS đọc phần kinh chữ và cho ví dụ chứng minh rằng khí hậu là nhân tố tự nhiên có ảnh hưởng quan trọng đến sự phân bố thực vật.

- GV gợi ý HS dựa vào kiến thức đã học ở Tiểu học để thấy được đất cũng có ảnh hưởng quan trọng đến sự phân bố thực vật. Sau đó, GV nên lấy ví dụ để giảng giải cho HS hiểu rõ ảnh hưởng của đất và địa hình đến sự phân bố thực vật.

- HS quan sát hình 69 và 70 trong SGK, so sánh các loài động vật trong các miền tự nhiên khác nhau, từ đó thấy được khí hậu cũng có ảnh hưởng đến sự phân bố các loài động vật. GV cũng nên giải thích thêm mức độ ảnh hưởng của khí hậu đối với động vật ít hơn đối với thực vật, vì động vật có khả năng di chuyển, thay đổi dễ dàng nơi cư trú.

- Cuối cùng, GV phân tích cho HS thấy rõ mối quan hệ chặt chẽ giữa động vật và thực vật về nguồn thức ăn.

c) *Gợi ý dạy mục 3 :Ảnh hưởng của con người đối với sự phân bố thực, động vật trên Trái Đất*

- GV phân tích và chứng minh rằng : Con người vừa có ảnh hưởng tích cực, vừa có ảnh hưởng tiêu cực đến sự phân bố (mở rộng hoặc thu hẹp vùng phân bố) của thực động vật và nêu các biện pháp để bảo vệ thực động vật trên Trái Đất.

- GV cũng có thể gợi ý để HS nêu những ví dụ cụ thể về ảnh hưởng tích cực cũng như tiêu cực của con người đến động, thực vật ; đặc biệt là những biện pháp bảo vệ các loài động thực vật quý hiếm.

V - GỢI Ý TRẢ LỜI CÂU HỎI KHÓ

Câu hỏi 2 ở cuối bài :

Các loài thực vật có ảnh hưởng đến sự phân bố các loài động vật về mặt nguồn thức ăn, bởi vì mức độ tập trung của thực vật (phong phú hay nghèo nàn) ở một nơi nào đó sẽ quyết định số lượng các loài động vật ăn cỏ và đến lượt số lượng các loài động vật ăn cỏ lại quyết định số lượng các loài động vật ăn thịt.